

BUTLLETÍ INFORMATIU DEL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA

NÚM. 2. QUADRIMESTRAL
EQUIP D'EDUCACIÓ AMBIENTAL CEACV

1. NOVETATS REBUDES AL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CEACV.

DOCUMENTS INCORPORATS AL FONS BIBLIOGRÀFIC DEL CENTRE DE
DOCUMENTACIÓ DEL CEACV DURANT ELS MESOS DE MAIG, JUNY, JULIOL I AGOST
DE 2009.

0. EDUCACIÓ AMBIENTAL

- La eficiencia energética en la escuela. Guía de apoyo docente. Volúmenes I y II. Gobierno de Chile.
- Con bici al instituto. Proyecto pedagógico para secundaria.
- Estratègies per prevenir els residus. Guia del consumidor. Ajuntament de Barcelona. 2006.
- Canviem el codi. El comerç just i solidari. Ajuntament de Barcelona. 2007.
- Som allò que vestim. Guia per al consum responsable de moda. Ajuntament de Barcelona. 2007.
- Fes-te amic dels boscos. Manual d'autoajuda. Ajuntament de Barcelona. 2006.
- Madre gigante. P. Añorga y J. Mitxelena. Gobierno Vasco. 2008.
- El clima: de nuestros antepasados a los niños de hoy. B Debrulle y V. Masson-Delmotte. Oniro. 2007.
- Mi amigo Hemidactylus. J. A. López. Natura y Cultura. 2009.
- El arbolito que quería crecer. J. A. López. Natura y Cultura. 2009.
- Juegos y actividades de cultura ambiental y cambio climático. F.J. Sánchea. Ed. Mágina. 2008.
- Equipamientos de educación ambiental: situación actual y una propuesta reguladora. Mª Ángeles Blázquez. PP.NN. 2008.

- 📖 La eficiencia energética en la escuela. Guía de apoyo docente. Volúmenes I y II. Gobierno de Chile.
- 📖 La ciencia nos habla de ... la Tierra. N. Roca. Edebé. 2008.
- 📖 Las 3 erres. Reutilizar, reducir, reciclar. N. Roca. Edebé. 2007.
- 📖 El sorprendente mundo del agua. V. Andréassian, J. Lerat. Oniro. 2008.
- 📖 El reciclaje a tu alcance. G. Bertolini, C. Delalande. Oniro. 2008.
 - 🕸 Residuos sólidos. Material educativo. Gobierno de Chile.
 - 🕸 Biodiversidad de Chile. Patrimonio y desafíos. Gobierno de Chile.
 - 🕸 Gobi explorador: un mar de aventuras en una pequeña poza. Gobierno de Chile.
 - 🕸 Áreas marinas costeras protegidas de múltiples usos. Guía Docente. Gob. Chile.
 - 🕸 Club forjadores ambientales. ¡Prepárate para la acción!. Gobierno de Chile.
 - 🕸 Manuales. Sistema nacional de certificación ambiental de establecimientos educacionales. Gobierno de Chile. (4 CD).
- 📖 ¡Hagan sitio, por favor!. La reintroducción de la infancia en la ciudad. M. Román y B. Pernas. CENEAM.
- 📖 Històries per un món net. . Ajuntament Vall d'Uixó. 2005.
- 📖 ¡Qué hermosas golondrinas!. B. Coppée. Oficina Publicaciones de la U.E. 2004.
- 📖 Un regalo para Bilulú. B. Coppée. Oficina Publicaciones de la U.E. 2008.
- 📖 La calle de Flor. B. Coppée. Oficina Publicaciones de la U.E. 2009.
- 📖 Quadern de camp. Reciclados y compostaje. Piedra Negra S.A.
- 📖 Cambia o clima?. Unidade didáctica 1. F. Soñora (Coor.). Xunta de Galicia. 2007.
- 📖 Programa d'Educació Ambiental. Mª N. Gil y R. Pelechano. Ajuntament d'Alzira. 6 quaderns de treball.
- 📖 Guía educativa: consum responsable. Fundació Novessendes. 2003.
- 📖 Guía del residus urbans de Betxí. Cap a la sostenibilitat. J.A. López. Fundació Novessendes. 2009.
 - 🕸 Manual de uso para una nave espacial. H. Alcalá (Dir). Amigos de la Tierra.
 - 🕸 Educambiente. Gobierno de Cantabria. 2005.

1. MEDI NATURAL

- 📖 La sombra de los árboles. VV.AA. Ruzafa Show. 2007.
- 📖 Natura al teu jardí. A. Ruhí. Ed. Brau. 2007.
- 📖 Guía de la fauna y flora submarinas del Puerto de Valencia. VV.AA. Autoridad Portuaria de Valencia. 2008.

3. IMPACTE AMBIENTAL

- 📖 Prestige, crònica negra d'un model energètic insostenible. CEIDA-Fundació Territori i Paisatge. 2008

- 📖 El libro de la basura. Una guía básica para la gestión de residuos. M. Steniner y U. Wiegel. CLAGSA. 2008.
- 📖 El gran calentamiento. Cómo influyó el cambio climático en el apogeo y caída de las civilizaciones. B. Fagan. Gedisa. 2009.

4. POLÍTICA AMBIENTAL

- 📖 Plan Nacional de Adaptación al Cambio Climático. MIMAMMRM. 2008
- 📖 Responsabilidad ambiental en administraciones públicas. B.Soro. MIMAM. 2005.
- 📖 Materiales de la A21 Local de Medina del Campo. Ay. de Medina del Campo.
- 📖 Iniciativas locales hacia la sostenibilidad. A21 Local Medina del Campo. Ay. de Medina del Campo. 2006
- 📖 Experiencias locales hacia la sostenibilidad. Junta de Castilla y León.
- 📖 Medio Ambiente en Aragón, 2006/2007. Gobierno de Aragón. 2009.
- 📖 Programa de trabajo para las áreas protegidas 2009-2013. Europarc. 2009.
- 📖 Gestión eficaz de los espacios protegidos para la conservación de nuestro patrimonio natural. Europarc. 2009.
- 📖 Coordinació entre la iniciativa pública i la privada per a la conservació del patrimoni natural valencià. II Jornades del Parc Natural de la Serra de Mariola. 2009.

6. GESTIÓ AMBIENTAL

- 📖 Iniciativas laborales sostenibles. Manual para el proyecto "Siete + 1. Segovia, iniciativa equal". MIMAM. 2007.
- 📖 Guía de prevención de la contaminación y calidad ambiental. Conselleria de Territori i Habitatge. 2007.
- 📖 Fauna y tráfico. Manual europeo para la identificación de conflictos y el diseño de soluciones. VV.AA. Organismo autónomo Parques Naturales. 2005.
- 📖 Programa para la mejora de la gestión cinegética. J. E. Gutiérrez. Fundación Gypaetus. 2005.
- 📖 Actas del IV Simposio de espacios naturales protegidos de montaña. Generalitat de Catalunya. 2007.
- 📖 Actas del V Simposio de espacios naturales protegidos de montaña y calidad. Generalitat de Catalunya. 2008.
- 📖 La investigació al P.N. d'Aigüestotes i Estany de Sant Maurici. Generalitat de Catalunya. 2008.

7. MEDI SOCIAL

- 📖 Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral de la CV. 2008. CES. 2009.

- 📖 Etnografía de la Doñana sevillana. Mancomunidad de desarrollo y fomento del Aljarafe. 2008.
- 📖 V Foro Fuentes Claras para la sostenibilidad en municipios pequeños. Ay. San Miguel de Arroyo. 2009.
- 📖 Productos y normas fitosanitarias. Conselleria d'Agricultura i Pesca. 1988.
- 📖 Gestión de conflictos: taller de mediación. Un enfoque socioafectivo. S. Farré. Ariel. 2004.

8. ACTIVITAT ECONÒMICA

- 📖 Lombricultura. M. Schuldt. Mundi-Prensa. 2006.
- 📖 Compostaje. J. Moreno y R. Moral. Mundi-Prensa. 2008.
- 📖 Abonos. Guía práctica de la fertilización. A. Gros. Mundi-Prensa. 1981.

PUBLICACIONS PERIÒDIQUES

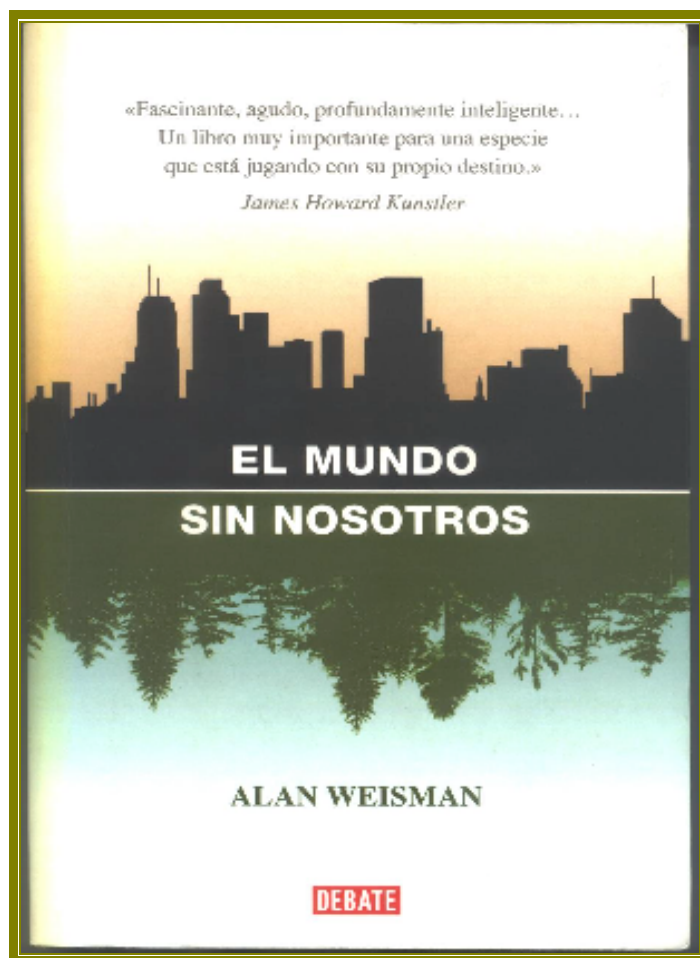
- 📖 Ambienta. Núm. 87.
- 📖 En acción. Núm. 26.
- 📖 Aula Verde. Núm. 33.
- 📖 Valencia, sostenible y creativa. Núm. 2.
- 📖 Boletín de Europarc. Núm. 27.
- 📖 Iberis. Núm. 7.
- 📖 Boletín de interpretación. Núm. 19.
- 📖 CV News. Núm. 51, 52, 53, 54.
- 📖 Biodiversidad. Núm. 9.
- 📖 Consumer Eroski. Núm. 132, 134.
- 📖 New energy. Núm. 3.
- 📖 Polivalencia. Núm. 56.
- 📖 Reutil. Núm. 49.
- 📖 Seguridad y medio ambiente. Especial M.A. 2009, Núm. 114.
- 📖 Bolecín. Núm. 73.
- 📖 Medio ambiente para los europeos. Núm. 33, 34.
- 📖 Páginas de información ambiental. Núm. 31.
- 📖 Futura. Núm. 14, 15.
- 📖 Mètode. Núm. 62.
- 📖 Barcelona verda. Núm. 122, 123.
- 📖 Nuevas tecnologías. Núm. 21.
- 📖 Reciclaje al día. Núm. 9.

2. LA RESSENYA LITERÀRIA.

¿UN FUTUR POSSIBLE?

EL MUNDO SIN NOSOTROS

Alan Weisman. Debate Ediciones. 2007. 432 pàgs.

Tal vegada recordeu un joc que molts de nosaltres hem practicat de menuts, aquell que consistia a proposar situacions fictícies, sense trellat, boges, a partir de les quals, entre tots els participants, havíem d'inventar històries. Era com suposar que durant el cap de setmana la nostra escola quedava abandonado i havíem de passar-hi tota

la nit, sense el control de professors, sols la nostra quadrilla. A partir d'ací tot era vàlid, i quanta més imaginació hi posares, millor.

Una cosa així és el que fa Alan Weisman, partint d'un supòsit tal vegada no tan ingeniosos però de tremenda actualitat, com seria el món sense els éssers humans. ¿Una

idea descabellada?. Potser no tant, i molt menys després de llegir el llibre de Weisman.

En realitat l'objectiu del llibre no és realitzar un estudi seriós sobre la qüestió, sinó proposar un doble plantejament que servisca per a crear consciència. En primer lloc imagina que l'ésser humà desapareix de la Terra, deixant el seu actual llegat d'intensa transformació del planeta, contaminació i canvi climàtic, i a partir d'ací planteja interrogants com ¿seria la natura capaç de revertir el que han fet els homes, fins al seu estat prehumà? En cas de no aconseguir-ho, ¿en què es convertiria? ¿quin camí seguiria? El següent supòsit parteix de la hipòtesi de que l'home mai haguera aparegut sobre la faç de la Terra; ¿quina seria l'actual situació del planeta? ¿Quin tipus de vida hi hauria? ¿Quines espècies dominarien la Terra? I tantes i tantes preguntes que podrien fer-se, algunes de les quals tracta de respondre Weisman.

Tot això dóna lloc a un llibre amé, divertit, al qual no cal exigir un gran rigor científic, però que és un bon exercici per a la reflexió del lector, en especial durant l'últim tram del llibre, ja que invita directament a fer-ho.

Per a acabar em quede amb un paràgraf que pot servir com a mostra del que pretén el llibre: *“Si los humanos desaparecieran--afirma el ornitólogo Steve Hilty--, al menos una tercera parte de todas las aves de la Tierra ni siquiera lo notarían. [...] Quienes si llorarían nuestra ausencia serían todas aquellas criaturas que literalmente no pueden vivir sin nosotros debido a que han evolucionado precisamente para vivir en nosotros, como el Pediculus humanus capitis y su hermano el Pediculus humanus humanus, es decir, los denominados piojo de la cabeza y piojo del cuerpo...”*

*Serafín Huertas Alcalá
E.T. Agrícola. Centre d'Educació Ambiental de la
Comunitat Valenciana*

3. LES BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS.

El CEACV et proposa:

CONSELLS PER A REALITZAR UNA MILLOR GESTIÓ I UN ÚS RESPONSABLE DE L'AIGUA.

1. La premissa que ha de guiar-nos és realitzar un **ús responsable** de l'aigua en tots els àmbits de la vida; minvant el consum, aconseguim un major estalvi d'aigua, un estalvi que comença per nosaltres mateixos. Utilitza sols la que necessites i reutilitza-la sempre que pugues.
2. Informa't dels diferents **dispositius economitadors** d'aigua que hi ha al mercat, representen un gran estalvi, sense necessitat de fer un gran dispendi econòmic. Instal·lar airejadors a les aixetes aconseguix reduir un 40% la quantitat d'aigua consumida. Col·locar reductors de cabal pot limitar el consum fins una determinada quantitat, i estalvia aproximadament un 30% d'aigua. Font ECODES.
3. Un 65% de l'aigua que es consumeix a les llars es fa al bany. Minimitza el temps que tens l'aixeta oberta. Incorpora cisternes de doble descarrega o amb interrupció de descarrega, interruptors de dutxa, airejadors, dutxes d'alta eficiència, que ens permeten estalviar aproximadament un 50% de l'aigua i de l'energia utilitzada per a escalfar-la, atomitzadors, aixetes monocomandament, electròniques o temporitzades. I una cosa que no podem oblidar, no utilitzes l'inodor com a paperera, estalviaràs aigua i evitaràs dificultar el procés de depuració.
4. Una dada que cal tenir present, una gota per segon que es perda, es converteix en 30 litres/dia, la qual cosa implica més de 10.000 litres a l'any. Així que, controla les **fuites** a les canonades, cisternes o aixetes, avisa els serveis encarregats de l'abastiment d'aigua, si cal, repara les aixetes al menor índex de pèrdua i col·loca dispositius antifuita. Font ECODES.
5. **Compra amb criteri**, incorporant electrodomèstics amb alta eficiència energètica i de consum d'aigua, així aconseguiràs un estalvi d'aigua, a més d'una reducció del CO₂ que emets a l'atmosfera. Sols un exemple, una rentadora eficient amb classificació energètica A+ o A++ consumeix al voltant de 40 litres d'aigua per bugada front als 70-80 litres que consumeix una rentadora de classe F. Quina diferència!
6. Elegeix un sistema de **consum eficient** de reg per degoteig per a arbres, arbustos i plantes evitant sempre les hores d'alta insolació. Si volem gaudir d'un jardí a casa, convé escollir plantes autòctones; distribueix-les en funció de les necessitats d'aigua que tinguen, empra materials com

l'escorfa de coco, de pi o grava per a cobrir una determinada superfície del jardí, així redueixes la pèrdua d'aigua per evaporació, i reutilitza per al reg, per exemple, l'aigua de netejar verdures.

7. Si en adquirir l'habitatge, també venen incorporats una sèrie d'equipaments comuns a l'edifici, com ara zones ajardinades o piscina, convé fomentar mesures d'estalvi en la comunitat de veïns. Proposa **mesures a la comunitat**, com per exemple, la instal·lació d'un sistema per a acumular i recuperar l'aigua de pluja per a l reg.
8. Al lloc de treball, en els moments d'oci, en tot allò que forme part de la teua vida, introdueix bones pràctiques per a estalviar aigua i consciència els que t'envolten.
9. **“No és més net el que més renta, sinò el que menys embruta”**. Incorpora aquesta dita a les teues pautes de comportament, intenta **no contaminar** l'aigua, redueix els productes que utilitzes en les feines diàries i selecciona aquells més respectuosos amb el medi. Informa-te'n, et sorprendrà la quantitat de productes de neteja naturals i biodegradables que pots trobar.

Carmen Ruiz Dupla.

Llic. Dret. Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana

4. CONEIX EL CEACV.

LA ROCALLA D'ESPÈCIES ENDÈMICAS, RARES I AMENAÇADES

El Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana (CEACV) conta amb un ampli conjunt de recursos i instal·lacions per a poder portar a terme les teues tasques de difusió i educació ambiental

Una de les darreres instal·lacions que s'ha incorporat és la “*Rocalla d'espècies endèmiques, rares i amenaçades*”.

Aspecte de la rocalla a finals de 2007.

Aquesta rocalla d'espècies vegetals se situa a l'espaci del “*Jardí dels paisatges mediterranis*”, altra de les instal·lacions que té el CEACV.

Aspecte de la rocalla. Primavera de 2009.

Té una superfície d'uns 40 m², i s'hi disposen prop d'una trentena d'espècies vegetals valencianes, moltes d'aquestes de caràcter endèmic i algunes considerades com a rares i amenaçades. Podem destacar-ne algunes com:

- La Silene d'Ifac (*Silene bifacensis*)
- L'alfals arbori o de Columbretes (*Medicago citrina*)
- Ull de perdiu (*Silene diclinis*)
- Pesolera de pastor (*Lathyrus tremolsianus*)
- Ensopeguera (*Limonium dufourii*)
- Margarida fina o de runar (*Lecucanthemum gracilicaule*)
- Tàrrega vera (*Salvia valentina*)
- Trencapedres (*Hypericum ericoides*)

- Clavellet, clavellinera de pastor (*Dianthus broteri*)
- Herba de Sant Jordi (*Centranthus ruber*)
- Crespinell groc (*Sedum acre*)
- Estepa (*Cistus creticus*)
- Card Sant (*Carduncellus dianius*)
- Taperera (*Capparis rupestris*)
- Lliri (*Iris lutescens*)
- Herba carnera (*Acanthus mollis*)
- Servera (*Sorbus domestica*)
- Espinal, espí negre (*Rhamnus lycioides subsp. lycioides*)

Silene diclinis

Tots els exemplars han estat proporcionats pel CIEF (Centre per a la Investigació i Experimentació Forestal).

El conjunt d'espècies presents en la rocalla proporciona una noció bàsica sobre la biodiversitat vegetal valenciana, a més d'informar sobre les nostres espècies i la distribució geogràfica que tenen.

Aspecte de la rocalla. Primavera de 2009.

Al conjunt de la rocalla s'ha incorporat un xicotet cartell informatiu que explica de forma molt senzilla conceptes com els de biodiversitat o endemicitat. A més, s'han col·locat també cartells identificatius de les principals espècies, amb els noms vulgars en valencià i castellà, el nom científic i l'àrea provincial de distribució.

Cartell informatiu de la Rocalla.

La rocalla es posà en funcionament en novembre de 2007, encara que al llarg d'aquests ja quasi dos anys de funcionament, s'hi han incorporant noves espècies que inicialment no estaven presents.

L'ús d'aquesta rocalla se centra en activitats relacionades amb temes de biodiversitat, com ara cursos de jardineria o agricultura, activitats botàniques, etc.

Víctor Benlloch Tamborero
Biòleg. Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat
Valenciana

Lathyrus tremolsianus

Aspecte de la rocalla. Primavera de 2009

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CEACV:

- **Es poden realitzar consultes en sala.** La biblioteca disposa de consulta de materials en la sala i assessorament d'un tècnic davant de qualsevol dubte que puga sorgir. També disposa d'un ordinador connectat a Internet, per a qualsevol recerca d'informació o per a poder realitzar tasques que requerisquen un suport informàtic.
- **Utilitzar el servei de préstec extern.** Permet el préstec de fins a 4 documents durant un termini màxim de 15 dies. El préstec pot ser presencial o per correu. En aquest últim cas l'enviament de materials està limitat a un pes màxima de 3 kg. La devolució de documents per correu sempre corre a càrrec de l'usuari.
- **Recerques bibliogràfiques.** El Centre de Documentació del CEACV realitza, a petició dels usuaris, recerques bibliogràfiques per temes entre els materials que té disponibles.

Tècnic del Centre de Documentació–Biblioteca del CEACV: Víctor Benlloch

Tel. consulta: 96 268 00 00 Fax: 96 267 29 44 Correu electrònic: biblioteca_cea@gva.es

Devolució per correu postal: CEACV. Apartat de correus 100. 46520 Port de Sagunt (València).

Horari: dilluns a divendres 9:00-14:00 i de dilluns a dijous 16:00-18:00. (vesprades estiu tancat).

El Centre de Documentació del CEACV sol·licita la cesió o donació de bibliografia per a incrementar els fons destinats a ús públic.

Ubicació del C.E.A.C.V.:

CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Alqueria dels Frares. Partida de Gausa.
Carretera de la Siderúrgica, Km. 2
46500 Sagunt (València)

Vostè rep aquest correu electrònic perquè s'ha donat d'alta en la Llista de Distribució del CEACV. En compliment de l'establert en la LOPD, l'Usuari podrà exercir els seus drets d'accés i rectificació de les seues dades personals als fitxers del CEACV mitjançant l'enviament d'un correu electrònic a la següent adreça de correu electrònic: biblioteca_cea@gva.es